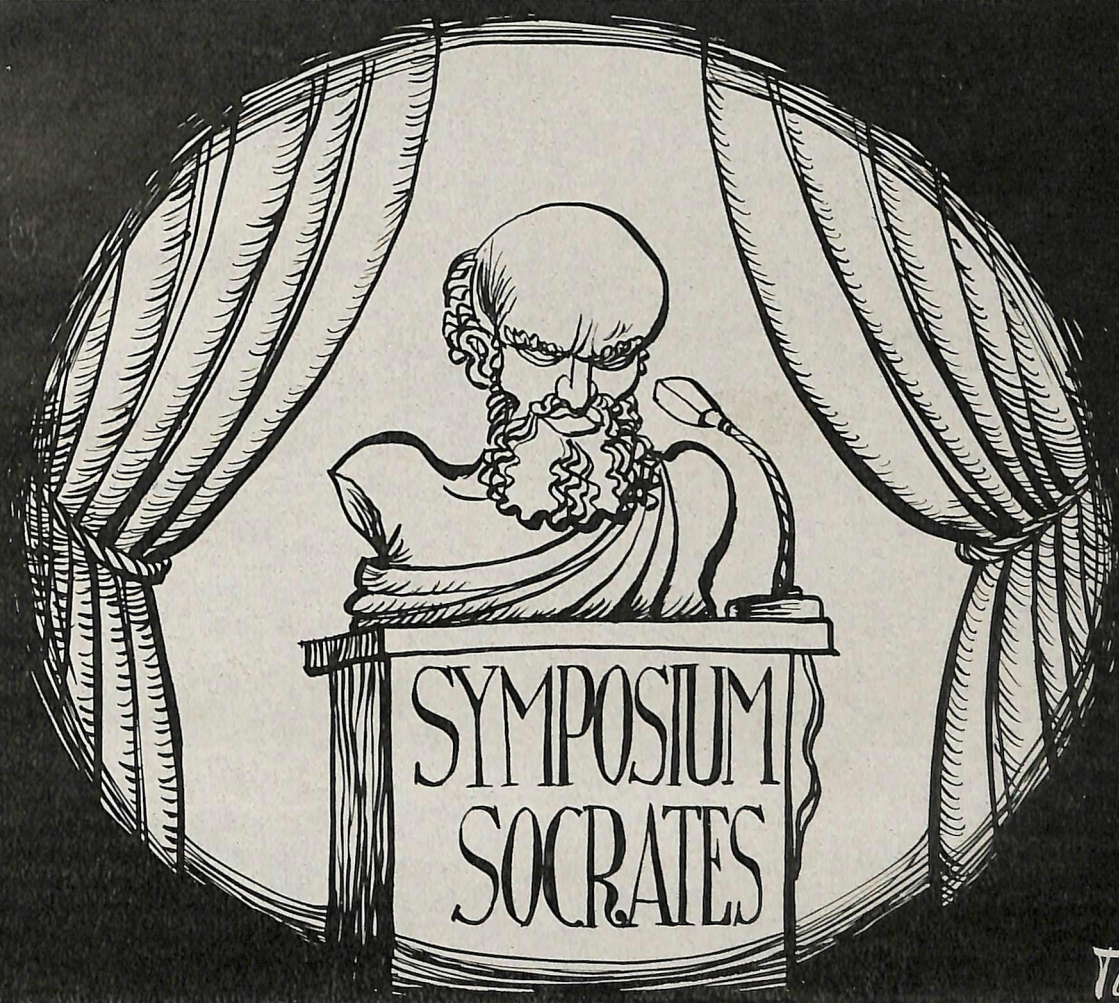

BEN JE ONDER DE 27 JAAR EN HEB JE GEEN EIGEN INKOMEN? DAN BEN JE AL VOOR f 30,- PER JAAR LID VAN HET HV. INKLUSIEF ABONNEMENT OP DE „HUMANIST“.

HUMANIST

Maandelijkse uitgave van het Humanistisch Verbond 37e jaargang nr. 2, 20-1-1982

2 FEBRUARI EERSTE SOCRATES-SYMPOSIUM

WAT IS DE RELATIE TUSSEN HUMANISME EN NIHILISME?

Volgende maand start de humanistische stichting Socrates een nieuwe activiteit: elke eerste dinsdagavond van de maand een symposium over onderwerpen die humanisten na aan het hart liggen. Dit jaar staan o.a. de volgende onderwerpen op het programma: opvoeding, emancipatie, redelijk denken en humanisme als leefstijl.

Met dit initiatief wil de stichting Socrates de verdieping van het humanisme stimuleren. Als daar aanleiding voor is, bestaat de mogelijkheid dat de thema's verder worden bestudeerd in werkgroepen waardoor mogelijk vernieuwingen kunnen worden aangebracht in het zogenaamde „Humanistisch Perspectief“. Ook kunnen deze studies leiden tot zelfstandige publikaties of tot artikelen in „Rekenschap“, uitgave van de stichting Socrates. Elk symposium – vrij toegankelijk voor iedereen – bestaat uit

twee programma-onderdelen. Eerst twee korte inleidingen waarna ruim gelegenheid is voor discussie. Op dinsdagavond 2 februari vindt het eerste symposium plaats met als onderwerp de relatie tussen humanisme en nihilisme. Inleiders zijn dan filosoof Wim van Dooren en socioloog Rob Tielman. Vraag is of een humanist ook nihilist kan zijn. Bestaat er een relatie tussen humanisme en nihilisme? Voor veel humanisten is deze vraag misschien een gruwel. Humanisten bestrijden immers nihilis-

me, de levensbeschouwelijke leegte, het niks. Of kan men het begrip nihilisme ook positief invullen, en kan het wel degelijk aansluiten bij de ideeën van het humanisme? Is het een misverstand om te denken dat het bij nihilisme gaat om een totaal niets of gaat het om de eigen totale vrijheid?

Dinsdagavond 20.00 uur, in het landelijk Humanistisch Centrum, Oudkerkhof II in Utrecht (vlak bij het stadhuis): Wim van Dooren versus Rob Tielman in discussie met elkaar en met het publiek over het niks. Voorzitter is Arie den Broeder. Iedereen welkom.

Hes van Huizen

Zie ook de bon op pagina 3

Norbert Elias - socioloog en filosoof:

DE MENS: ALTIJD ANGST VOOR EIGEN VINDINGEN

...Nu geven mensen zich er onvoldoende rekenschap van hoeveel onverwezenlijkbare wensdromen van vroeger in onze tijd werkelijkheid zijn geworden. Wat in het verleden een bijna zondig gevoel was, dat de wereld maakbaar was, is nu verwezenlijkt. Die ontwikkeling heeft ook onaangename gevolgen. De vertrouwengevende gedachte dat alles in de wereld zo is bepaald, als het voor de mensen het beste is, klopt niet meer. Nu kunnen steeds meer raketten naar de maan en naar andere planeten. Dat was een wensdroom in lang vervlogen tijden. Vliegen was ook een oude wensdroom, nu vliegen de mensen massaal. Honderden dingen die vroeger magische dromen waren, bestaan nu en zijn alweer bijna vanzelfsprekend geworden. Dat betekent ook dat de wereld niet zo geschapen is, dat mensen niet anders hoeven te doen dan de orde ervan maar te volgen. De verantwoordelijkheid berust bij de mensen zelf - en dat maakt ze onzeker en angstig, omdat ze dat liever niet willen weten. Zij zouden liever kinderen willen blijven, aan wie gegeven wordt en voor wie alles is voorbestemd. Nu moeten ze het allemaal zelf doen, en dat is vreselijk angstaanjagend. Ik vat nu iets samen, dat langzamerhand een diepe overtuiging voor me is geworden. De atoombom is maar één symptoom van het feit, dat we nu tot voor mensen uit vroeger tijden ongelooflijke dingen in staat zijn, maar dat de mensen tegelijkertijd doorgaan elkaar te haten en dat staten oorlog voeren, in plaats van te zeggen: we dragen nu een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de gehele mensheid. Daar

zitten we nu op dat vlotje van ons, ergens voortdrijvend in het heelal. Dat notedopje, en de mensheid erop, daar zijn we verantwoordelijk voor en het is absurd dat we doorgaan met elkaar te bedreigen en oorlog te voeren. Dat verklaart volgens mij de angst en het doemdenken. De atoombom is een symbool. Die angst is niet nieuw, integendeel. Mensen zijn altijd bang voor hun eigen scheppende vermogens geweest, omdat ze vreesden voor hun vindingen gestraft te worden. Het is een kwestie van magie, omdat het om de angst gaat - en hier moet ik in Freudiaanse termen spreken - kennis en macht af te nemen van de goden, van de vaders. Dat gaat terug tot de mythe, dat Adam uit het paradijs werd verdreven, omdat hij van de boom der kennis had gegeten. En tot het verhaal dat Prometheus verschrikkelijk werd gestraft, omdat hij het vuur naar de aarde had gebracht. Al in een ver verleden waren mensen bang, dat zij een geheim aan de goden ontfutseld hadden, als zij van de een of andere vinding voordeel trokken. Nu kristalliseert die angst zich in de atoombom. De bom is niet louter een gevaarlijke en een werkelijke bedreiging, hij symboliseert ook het de goden van hun macht beroven.

Vraag: die ambivalentie ten aanzien van technische ontwikkelingen draagt dus bij aan de zo sterke desoriëntatie, waar veel mensen aan lijden.

Elias: Ja, en ik geloof, dat dit alles openlijker moet worden gezegd en besproken. Mensen moeten gaan inzien, dat we nu van geen enkele utopie meer kunnen zeggen, dat hij niet verwerkelijk kan worden. Als iemand zegt: we kunnen onmogelijk naar een ander zonnestelsel vliegen, dan zeg ik: wie weet? Het is vreemd, dat we apocalyptische rampen verwachten, juist in een tijd dat we over alle mogelijkheden beschikken om een beter leven op aarde te scheppen." (NRC 31/12/81)

In de gemeenschap Breda start woensdag 3 februari een cursus van vier achtereenvolgende woensdagavonden onder de titel: „Humanisme, wat is dat eigenlijk?“. Deze cursus wordt gegeven door Sylvia Kok, waarbij door middel van spel, discussie en literatuur op dit onderwerp wordt ingegaan.

De avonden beginnen om 19.45 uur en vinden plaats in Café Brauers, Ginnikenmarkt 15 in Breda. Opgave bij Marianna Timmerman, tel. 01612-2166.

Op dinsdag 26 januari om 20.00 uur houdt in Bussum de heer Rob Buitengeweg, docent humanistiek aan het HOI, een inleiding over het onderwerp „Filosofische antropologie van het humanisme“. De avond vindt plaats in het gebouw van de Openbare Leeszaal, Gen. de la Rey laan 12 te Bussum.

In Ooststellingwerf is op donderdag 4 februari een bijeenkomst in Café „Het Bruine Paard“ te Haulerwijk, aanvang 20.00 uur. De heer Kees Timmerman zal dan een dia-avond verzorgen met als thema „Wat betekent religie in het leven van mensen in Azië“.

In Rotterdam spreekt op zondag 24 januari om 10.30 uur Dr. H. S. Verburgh, medewerker van de afdeling Algemene Ziekteleer van de Erasmusuniversiteit, over: „Een filosofische kijk op alternatieve en reguliere geneeswijzen“. Plaats: Humanistisch Centrum, Provenierssingel 48 te Rotterdam.

Daar vindt op vrijdag 29 januari om 20.00 uur nog een belangrijke bijeenkomst plaats, nl. een Vrouwen-ontmoetingsavond. Er is film en muziek, en onder het genot van een drankje en een hapje is er gelegenheid om met elkaar kennis te maken, en te praten over wensen en ideeën t.a.v. Humanistische vrouwen-activiteiten in Rotterdam.

Utrecht organiseert vrijdag 22 januari een groot feest voor jongeren van 16 tot 35 jaar in de grote zaal van het Humanistisch Centrum, Oudkerkhof 11 te Utrecht. De gemeenschap Utrecht telt ruim 125 jonge leden, dus een grote opkomst wordt verwacht. Introducés zijn welkom. Er is ruimte en tijd voor kennismaking, eten, drinken, muziek luisteren en dansen.

Het feest begint om 20.30 uur en duurt tot na middernacht.

In de gemeenschap Wageningen spreekt op donderdag 28 januari om 20.00 uur Mr. J. van Andel over Strafrecht en maatschappelijke implicatie. Plaats: Dienstencentrum 't Hoekje, Hoogstraat 88 in Wageningen.

Zeist houdt op zaterdag 30 januari een Nieuwjaarsfeest in Centrum Hydepark, aan de weg tussen Driebergen en Doorn. Het feest begint om 16.30 uur en omvat onder meer een concert, broodmaaltijd en solotoneel door Nel Kars. Men kan zich opgeven bij Mw. I. Houtman, tel. 03404-23148.

Jac van den Oort

Humanist

Redactie en vormgeving:
Hes van Huizen

Humanist is een tweewekelijkse uitgave van het Humanistisch Verbond Oudkerkhof 11, Utrecht

Redactieadres:
Postbus 114, 3500 AC Utrecht
Telefoon: 030-318145.

Abonnementsprijs voor niet-leden
f 25,- per jaar t.n.v. Humanistische Pers

postgiro 58, Utrecht.

Gedrukt op kringlooppapier bij
Brouwer Offset bv, Utrecht.

DE PAPIEREN LENTE IN CHINA

Wie belangstelling heeft voor het moderne China kan zich laten informeren door boeken van sinologen – b.v. *Standplaats Peking* van Fokkema en de boeken van Simon Leys – en hij zal ook veel hebben aan de artikelen van de korrespondent van de N.R.C.-Handelsblad. Van Kemenade, mede omdat hij de taal beheerst. Hij zal ook zijn voordeel kunnen doen met het *Klein chinees woordenboek* van Renate Rubinstein.

Zij geeft niet anders dan een reisverslag, pretendeert niet een china-kenner te zijn, maar heeft, tijdens de reis in 1970, goed uit haar ogen gekeken. Naast deze kritische boeken kan men natuurlijk kennis nemen van de geschriften van hen, die, ondanks alles, het kommunistisch regiem verdedigen, omdat zij menen, dat langs deze weg China tot materiële welvaart en veiligheid zal komen. Van hen is, in ons land, Wertheim de bekendste vertegenwoordiger.

Inmiddels is de Bende van vier geliquideerd, is Mao gestorven en is er een periode van een zekere liberalisatie aangebroken, waarin zo'n vernietigende kritiek op de *Culturele Revolutie*, en dus ook op Mao's politiek, is losgekomen, dat

het er even naar uitzag, dat China op weg was gegaan naar een democratie, d.w.z. naar een regering die tegenstanders niet afmaakt of opsluit en waarin de geestelijke vrijheid niet beperkt blijft tot de aanhangers van het regiem. Enkele slachtoffers van de barbaarse *Culturele Revolutie* werden gerehabiliteerd – meestal postuum – en door de muurkrant in Peking kon men een glimp krijgen van wat er werkelijk in grote delen van het volk (de boeren!) omging. Het was een miniem klein lichtje, maar het gaf wat licht. Ja, een zekere liberalisatie is er gekomen en naar het zich laat aanzien zal die niet geheel teruggedraaid worden, maar zij, die hoge verwachtingen hadden of nog hebben zullen teleurgesteld worden. Het is namelijk onmogelijk, dat een regiem, stoelend op de kommunistische ideologie een oppositie zal dulden, omdat de dogma's van het systeem dan wel eens betwijfeld zouden kunnen worden. Een beetje vrijheid, de sluis een

beetje open, zal onweerstaanbaar tot algehele vrijheid en dus ook tot een gewoon westers democratisch stelsel, waarbij een meerderheid een regering naar huis kan sturen, leiden. Omdat de post-Mao-regering officieel aan de oude ideologie vasthoudt moet de sluis weer gesloten worden en dat gebeurt dan ook. De muurkrant bestaat niet meer en de critici van het regiem worden, als vijanden van de staat, veroordeeld en gevangen gezet. Mensenrechten gelden – als in Rusland – alleen voor hen, die ze niet nodig hebben.

Wil men welsprekende illustraties hebben van deze gang van zaken, dan moet men lezen *De papieren lente*¹⁾, samengesteld door de sinoloog Dirk Bergvelt en door Charlotte van Rappard, medewerkers van *Amnesty International*. Zijn de door mij genoemde boeken door westerlingen geschreven, hier is een boek waarin artikelen en pamfletten van één van de kundigste en moedigste dissidenten, Wei Jingsheng, vertaald werden en waarin woordelijk het proces wordt weergegeven, waarbij hij veroordeeld werd en gevangen werd gezet.

Het is tegenwoordig gebruikelijk om af te geven op de westerse parlementaire democratie en in vele opzichten is die kritiek terecht, maar die moet verstommen als men beseft, dat in Rusland en de satellietstaten, in Cuba, in China en in de kleinere, door communisten geregeerde landen, de onafhankelijk denkende mensen, die de moed hebben de vrijheid te verdedigen, als misdadigers gedood worden of in de kampen verwijnen.

De Papieren lente toont dit nog eens overduidelijk.

Henk Bongers

IK HAAT DE SCHOOL

Morien (12 jaar):

„Ik zit op een christelijke gereformeerde school, niet omdat ik christelijk ben. Maar omdat het de enigste mavo in het dorp is waar ik aangenomen kon worden (want ik ben er van één afgewezen want die was vol). Op een dag had ik een colbertje aan met een button van stop de neutronenbom. Ik was nog niet één tel de klas in en daar kwam het al commentaar, gescheld, geschop, getreiter. Ik snap niks van die kinderen uit mijn klas. Toen ik het 2de uur bij wiskunde zat en ze weer zaten te treiteren zei de wiskundeleraar dat ze op moesten houden en vroeg waarom ze dat deden. Toen kregen we een hele discussie over neutronenbommen en kernwapens. Ik had geluk want die meester was ook tegen de neutronenbom. Al die andere meesters die ik die dag had, keken me aan of ik stront in m'n haar had gesmeerd. Nu treiteren de kinderen me al minder maar ze doen het toch nog. De hele school weet het nu. En twee ordinaire trutten uit de 2de lopen me in de pauze achter na en roepen „BOM” en nog meer. Ik doe dan altijd of ik niks hoor en kijk recht voor me uit. IK HAAT DE SCHOOL NU! Maar ik ga toch van die school af want ik ga verhuizen. Ik hoop dat iemand dit leest van die school en dat ze het een beetje begrijpen maar dat zal wel niet want ze zijn toch allemaal lid van de EO Gids.” (VPRO-Gids „Achterwerk” 21/11/81).

¹⁾ *De Papieren lente. Documenten van de Chinese democratische beweging 1978-1980. Met een voorwoord door Bart Tromp. Aula-paperback 64. Het Spectrum. Prijs f 19,50.*

BON

(Opsturen aan: Stichting Socrates, Postbus 114, 3500 AC Utrecht)

- ☐ Stuur u mij telkens de vooraankondigingen en verslagen van de Socrates-Symposia (prijs: f 25,— per jaar)
- ☐ Stuur u mij het decembernummer '81 van *Rekenschap*, waarin opgenomen een artikel over humanisme en nihilisme van Wim van Dooren (prijs: f 8,50)
- ☐ Ik neem een abonnement op *Rekenschap* (prijs: f 32,50 per jaar); ik ontvang GRATIS het decembernummer '81
- ☐ Ik steun de Stichting Socrates; noteert u mij als donateur van de Stichting en de ondersteuning van haar bijzondere leerstoelen (tenminste: f 35,— per jaar). Jaarbedrag: f ..... (zelf invullen)

Naam: .....
Adres: .....
Postcode: .....
Plaats: .....

WACHT MET BETALEN OP ONZE AKSEPTGIROKAART!!

HOE DE ELEKT DE STICHTELIJ ALS EEN WASMIDDEL

Nu hebben twee studenten van de faculteit der godgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam, Elly de Boer-Hessel en Theo Sondorp, zich ter afsluiting van hun kerkelijke opleiding verdiept in wat de EO dan feitelijk meer is dan een omroep. Daartoe hebben zij een aantal slechts fragmentarisch of ten dele bekende feiten omtrent de EO samengebracht en onderling verband gegeven. Uit dat verband komt de EO te voorschijn als een hechte lobbygroep van fundamentalisten, die met de eigentijdse middelen die hen ter beschikking staan, opereren als de Nederlandse editie van wat in Amerika heet: de Electronic Church, hecht verbonden met de Moral Majority, kortom Nieuw Rechts. Zichzelf rechtvaardigend, zoals dominee Glas-houwer dat onverbeterlijk deed, toen de overheid de EO de status verleende van C-omroep. Hij herkende daarin de hand Gods, die de hand van de toenmalige minister van CRM bij het zetten van de vereiste handtekening wel moest hebben gestuurd.

Waaier van stichtelijkheden

Direkteur van de EO is sedert een aantal jaren ene drs. Dorenbos, ooit werkzaam als projektontwikkelaar in dienst van een bankbedrijf, nu als zodanig in dienst van God. En ook wie gruwet van Dorenbos' scheppingen, zal moeten toegeven: vakmanschap is meesterschap.

Wat treffen we zoal aan binnen zijn Evangelische BV. Om te beginnen, naast de voor omroepen gebruikelijke activiteiten op het gebied van radio, tv en programmablad, gratis verspreide bekerende bladen als: Alpha (voor de familie) en de kinder- en jongerenbladen: De krant van Bas en de Ronduitkrant, alsmede de Metterdaad-berichten ter ondersteuning van het kerstenend doende zijn onder hen die voorheen in die kringen „de wilden“ heetten.

Daarnaast, onder het hoofd EO-multimediaal: diaserie, videobanden en bijbelstudie per geluidskassettes; al of niet gekombineerd met boeken, brochures, lesbrieven en/of infomappen. Een waaier van stichtelijkheden ter bediening van enkelingen en groepen, binnen de grenzen van het koninkrijk, maar ook ver daarbuiten, want de antichrist in kommunistische, socialistische danwel liberale gedaante, loert overal. De EO is daartegen „worldwide“ aan de markt, onder meer met kant en klare rtv-programma's, maar ook met hulp en steun voor christelijke radiostations in, onder meer, Indonesië, Hong Kong en in Zuid-Afrika, een Youth for Christ-nederzetting

in Sri Lanka en diverse wereld-activiteiten via 3x M-projekten, waarbij de 3xM's staan voor More Message in the Media van het Evangelisch Dienstbetoon, een EO-dochter.

Boodschap per satelliet

Ook legt de EO zich toe op de exploitatie van christelijk toerisme en lopen er lijnen van de EO naar de platenmaatschappij „Uni-Sound“, het label van EO's opperkoorleider Arie Pronk, naar nog een platenmerk „AEC“, naar „Telos“, dat de bundeling is van zes evangeliserende uitgeverijen en naar de in Amersfoort gevestigde Evangelische Hogeschool. En zeer recent: plannen voor een Internationale Christelijke Universiteit waarvan de centrale vestiging in Nederland moet komen. In de werkgroep die de oprichting voorbereidt, is Glashouwer junior voorzitter en Dorenbos penningmeester.

Uiteraard dat deze EO – met de trekken van de elektronische kerk in de VS – steeds vaker met minstens één oog opwaarts kijkt. In dit geval niet naar de hemelen, maar simpelweg omdat daar straks de satelliet moet komen te hangen, die de wereldwijde blijde boodschap op z'n efficiënts huis aan huis zal kunnen bezorgen.

Wie zijn de geldschieters?

Tot de vele open vragen waarmee de geïnteresseerde buitenstaander bij dit alles blijft zitten, behoren die naar de financiële bronnen, waaruit de EO blijkbaar ruimschoots kan putten. Uit de omroepbijdragen van kijkers en luisteraars? In de eerste plaats is dat geld daar volgens de Omroepwet niet voor, in de tweede plaats zou het ontoereikend zijn voor de ambitieuze zaken waarmee de EO zich inlaat. Uit giften dan? En zo ja, van wie? Vragen waarop ook de Regeringskommissaris, mr. Custers, bij een onlangs door hem ingesteld onderzoek evenmin een sluitend antwoord kreeg. Niet onbelangrijk binnen dit kader; de EO is geen vereniging, die tegenover leden en buitenwacht verantwoording aflegt, maar een stichting, sterk hiërarchisch van opbouw, waarbinnen krachtens Geloof en Gehoorzaamheid veel Gedoogd wordt (3 x G, om zo te zeggen).

De EO-reklame-aanpak

Ging het bij het eerste deel van de inventarisatie van dat waarin de EO beweert méér te zijn dan een omroep,

DE EO, MÉÉR D

In Hilversum aan de Oude A... een boven de vereiste sterkte... de Evangelische Omroep; me... zeggen. Dat moet wel klopp... pand meldt een tekst: „Jezu... getuige van elk gesprek, de... brother is watching you.

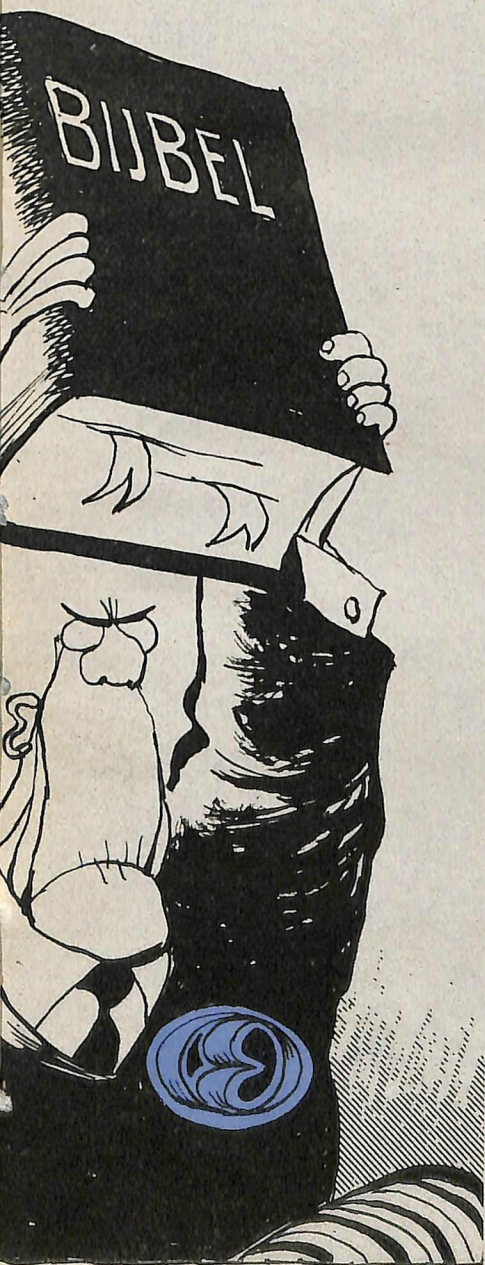

RONISCHE KERK KE BOODSCHAP AAN DE MAN BRENGT

AN EEN OMROEP

ersfoortseweg, in een deel van
eraakt katholiek klooster, zetelt
dan een omroep, zoals ze zelf
a, want bij de ingang van het
Christus is Heer in dit huis, is
bron van al onze zegen." Big

vooral om de vertakkingen van hoofd-
bedrijf (de EO als omroep) naar de filia-
len (voor boeken, platen, videorecords,
hulp aan christelijke radiostations elders
ter wereld, etc.); minstens zo lezens-
waard is wat de twee studenten opmer-
ken over de technieken van massapsy-
chologie, die de EO hanteert voor het
binnensluizen van bekeerden.

De auteurs verwijzen daarbij naar het
AIDA-principe. AIDA staat voor de En-
gelse woorden: *Attention, Interest, De-
sire en Action*; gebruikelijk in de reklame-
wereld om te illustreren hoe met succes
de campagne voor een nieuw artikel te
voeren.

EO's directeur Dorenbos was in een eer-
der deel van zijn succesvolle carrière za-
kenman genoeg, om zich bewust te zijn
dat ook geloof (met bekering en uitzicht
op redding) zich laat slijten als koelkas-
ten („Er zijn geen betere”), als auto's
(„Wat wordt het mooi op de weg met al
die...”) of bier („Gezellige mensen
drinken...”). AIDA: 1. Aandacht vesti-
gen op. 2. Interesse opvoeren voor. 3.
Onweerstaanbaar verlangen wekken
naar. En 4. Actie, koop, doe, besluit! Bij
de EO staat *Attention* voor: het inscher-
pen bij de konsument van de zondige
staat waarin hij/zij en de hele wereld –
met uitzondering der reeds bekeerden –
verkeert. *Interest* voor: het wekken van
hoop de schijnbare onontkoombaarheid
in het lot van de zondige mens op de dag
des oordeels te kunnen ontgaan. *Desire*
voor: verheving van het verlangen –
O, als dat zou kunnen! – op die dag ge-
spaard te kunnen blijven; waarna *Action*
inhoudt: bekeert u, kom tot ons, uw red-
ders, nu, nu het nog net niet te laat is.

Het zwart-wit-denken

Zo'n STER-spot voor bekering tot het EO-
geloof komt beter over naar de mate
waarin het wit ervan wit is als maagde-
lijke sneeuw en het zwart gelijk het
zwartst van de nacht. Wit en zwart, zon-
der tussentinten, verlosser en duivel, ge-
redde en zondaar, kortom goed en
kwaad. En wie zou het goede niet willen?
Het kwade, daarover laat de EO geen
twijfel bestaan; dat is overal buiten de
EO, maar in het bijzonder in de hoek van
kommunisme, socialisme en liberalisme.
Om kort te gaan overal waar na de Fran-
se revolutie de mens min of meer als
maat aller dingen wordt genomen, uit-
lopend in vrijpostigheden als abortus en
euthanasie tot en met zelfdoding. Een
donderend halt heeft de EO ook voor
Darwinisten met hun onbijbels evolutie-
sprookje evenals voor twijfelachtighe-
den van IKON, IKVOS, IKV en de onstel-

ligheden van Ter Schegget en Kuitert
plus die van infiltrerend tuig aan Kuy-
pers eigen Vrije Universiteit. Van het
kwade vervuld is ook zo'n zogenaamd
christelijk dagblad als *Trouw*, dat te vaak
het kopje laat hangen naar nieuwlichte-
rijen. En als de NCRV niet heel erg uit-
kijkt, kunnen ze daar, met al hun rekke-
lijkheid een leel, danwel watjekou krijgen
van EO's-preciezen.

Voortdeinen op orgeltoon

Na deze bloemlezing van het kwaad; hoe
zwengelt de EO het goede aan? Ook met
AIDA als wondermiddel. Beproefd re-
cept: verlaag de ontvankelijkheids-
drempel van je doelgroep. Roep vervol-
gens daarbinnen het „wij-gevoel” op;
wij, die het licht zien; wij, die gered gaan
worden; wij, de uitverkorenen. En sedert
eeuwen geen probater middel om de
drempel tot ontvankelijkheid, de neiging
tot kritisch onderzoek te verlagen, dan de
samenkomst met honderden, met ge-
meenschappelijk gezang, voortdeinend
op orgeltoon.

De elektronische kerk geeft aan dat
„wij-gevoel” een nieuwe dimensie,
de EO ontwikkelt zich in ons land als
zo'n multimediale elektronische
kerk, met de daaraan verbonden
gevaren. Immers, hoe klein ook als
groep (de kijkdichtheden voor de tv-
uitzendingen van de EO blijven door
de jaren heen marginaal); het ge-
vaar schuilt in het samenvallen van
zulke orthodoxe, onverdraagzame
kerkelijkheden met aartskonserva-
tieve, van elke tolerantie gespeen-
de, politieke leerstellingen. Ook in
dit opzicht is de EO méér dan een
omroep. En Robert Long en Leen
Jongewaard hebben het moeten
weten, dat zij zich verstoutten in een
perfekt liedje te laten blijken van hun
walging over beledigende stichte-
lijkheden van de EO.

Het droevigst word ik van het totale
onvermogen van het EO-isme tot het
plaatsen van vraagtekens, tot relati-
veren, laat staan tot zelfspot of zelfs
maar een spoor van ironie. Maar
daarvoor hebben ze dan ook de
waarheid in pacht. En voor de rest: 't
most niet magge.

Wim Jungman

BRIEVEN VAN LEZERS

BIJDRAGEN VOOR DEZE RUBRIEK
GRAAG BEKNOPT HOUDEN DOOR
TE STREVEN NAAR EEN MAXIMUM
VAN 200 WOORDEN. DE REDAKTIE
BEHOUDT ZICH HET RECHT VOOR
LANGERE BRIEVEN IN TE KORTEN.

Verontrusting 11

De beroering binnen het Humanistisch Verbond is een heel merkwaardige. Vreemd genoeg is in onze levensbeschouwelijke organisatie de verontrusting niet ontstaan door verschillen in opvatting omtrent humanisme. Het gaat niet tussen bv. religieus humanisme en atheïsten. De moeilijkheden zijn boven water gekomen doordat een minderheid oprechte humanisten andere oplossingen naar het politieke vlak wenselijk acht dan een meerderheid eveneens oprechte humanisten.

(Opmerkelijk is, dat over het onderliggende probleem, de kernbepaling, een gemeenschappelijk etisch standpunt is bereikt. Niet zo maar, maar na langdurige en diepgaande gedachtenwisseling binnen het hele Verbond.) De minderheid in deze zaak is verontrust geraakt. „Tekort aan verdraagzaamheid en tekort aan eerbied voor de opvattingen van anderen“. Daar komt in het kort het verwijt van deze mensen op neer. Het tekort is een heel menselijk tekort. Ook een tekort dat moeilijk is vast te stellen. Alleen als je zelf ontdekt tot een minderheid te behoren merk je het. Je anders-tegen-de-zaak-aankijken wordt vaak niet ernstig genomen. Je mening wordt vaak over het hoofd gezien. En dat is iets anders dan een verdraagzame opstelling tegenover minderheden. Erger is als men zich gaat afvragen „hoe iemand zich humanist kan noemen, die zich zo en zo politiek of maatschappelijk opstelt“. Dan komt het beruchte nederlandse vingertje te voorschijn. Gedurende het bestaan van het HV was het dan eens tegen „links“ en nu weer tegen „rechts“ geheven.

We zijn een Verbond van Nederlandse mensen. Het is begrijpelijk dat we ook min of meer behept zijn met deze Nederlandse karaktertrek, die de naam „calvinistisch“ kreeg. Maar het zou onbegrijpelijk zijn als we als humanisten niet onderkennen dat deze trek de werkelijke verdraagzaamheid en eerbied voor andermans opvattingen ernstig in de weg staat. Het is geen zaak van „de

organisatie“ om dat te onderkennen. Het is iets dat u en mij persoonlijk aangaat. Waar we persoonlijk verantwoordelijk voor zijn. De „organisatie“ kan alleen het raam bieden waarbinnen op redelijke wijze het gesprek hierover wordt gaande gehouden.

Dat onderwerp biedt voldoende gesprekstof. Om maar wat te noemen: Kan een beweging als het HV wel uitspraken doen als niet 100% van haar leden er achter staat? Mag het HV zwijgen, ook als de meeste van haar leden persoonlijk een duidelijke stellingname kiezen en die als groep kenbaar willen maken? Als een meerderheid een uitspraak doet, wat gebeurt er dan met de mening van de minderheid? Legt de meerderheid haar wil op aan de minderheid? Of omgekeerd? Is een lid van het HV gebonden aan uitspraken van het HV? En dat alles tegen de achtergrond van de verdraagzaamheid!!

Tot slot nog dit: Laten we niet vergeten, dat deze discussie maar een onderdeel is van alle belangrijke dingen die gebeuren in en door het Verbond. Het is dringend noodzakelijk onze aandacht ook te blijven geven aan de gemeenschappen, het HVO, de geestelijke verzorging in gemeenschappen, ziekenhuizen, leger, gevangissen.

Ook dat behoort tot onze persoonlijke verantwoordelijkheid als leden van het Verbond.

Mettha de Nachtegaal

Verontrusting 12

Het is weer eens zover. Zelfs in ons eigen Verbond. Er is in ons land geen fellere rozie mogelijk dan wanneer het gaat om ogenschijnlijk zulke ethisch hoogstaande kwesties als vrede en dierenbescherming. De strijders voor dit soort achtenswaardige zaken staan elkaar dan naar het leven in hun oorlog om het echte gelijk en het meest ethische standpunt. Ze zijn zelfs bereid om de waarheid per meerderheid van stemmen te laten vaststellen. Zelfs in ons eigen Verbond. Dan is er, zelfs in ons eigen Verbond, de gebruikelijke categorie Nederlanders die menen dat hun mening pas dan goed „overkomt“ wanneer ze die niet individueel uiten, maar lekker ingebed in het grotere en kennelijk veiligere verband van een organisatie. En het maakt ze dan helemaal niets uit of het doel van die organisatie daar ook maar iets mee te maken heeft.

Ik heb tot nu toe altijd begrepen dat ons Verbond al degenen wil organiseren die er van uit willen gaan dat zij een individuele verantwoordelijkheid hebben zin en betekenis te geven aan hun mens-zijn in een samenleving. Maar daar heb ik me kennelijk in vergist. Zelfs in ons eigen Verbond wordt met meerderheid van stemmen besloten hoe ik mijn individuele verantwoordelijkheid moet waarmaken. Wie niet achter het vaandel van ons Verbond op 21 november jl. aan die demonstratie wilde deelnemen, handelde volgens Samson en zijn medestanders „in strijd met de in meerderheid heersende opvattingen in het Verbond“; zoals hun motie zegt.

Welnu beste vrienden Samson c.s. ik pieker er niet over om me door jullie te

laten dicteren wat „in meerderheid heersende opvattingen in het Verbond“ zijn of me per meerderheid van stemmen te laten voorschrijven op welke manier ik mijn individuele verantwoordelijkheid moet waarmaken. Noch door een pauselijke bul, noch door een synodale uitspraak en daarom ook niet door een met meerderheid van stemmen aangenomen motie van ons Verbond laat ik me voorschrijven hoe ik mijn mens- en levensbeschouwing in de praktijk moet brengen. Dat is mijn eigen verantwoordelijkheid die ik graag wil voorleggen aan mijn geestverwanten in het Verbond.

Maar ik pieker er ook niet over het Verbond te verlaten, omdat ik er daarmee verantwoordelijk voor zou zijn dat ons Verbond in handen zou komen van bijvoorbeeld Samson c.s. die er, zo vrees ik, in de kortst mogelijke tijd een monolithische organisatie van zouden kunnen maken.

En voor alle duidelijkheid: ik ben lid van de PvdA en was indertijd een gewetensbezwaarde tegen de militaire dienst, die niet erkend werd, omdat op het humanisme gestoelde gewetensbezwaren toen niet aanvaard werden.

Johan S. Wijne (Utrecht)

Naschrift: het is onjuist om te stellen dat het Verbond heeft besloten hoe Johan S. Wijne c.s. hun individuele verantwoordelijkheid moeten waarmaken. De Verbondsraad dikteert in de bewuste motie niets, maar stelt slechts vast wat de in meerderheid heersende opvattingen in het verbond zijn op grond van door een meerderheid ondersteunde verklaringen en besluiten. Op basis daarvan betreurt de Verbondsraad het genomen hoofdbestuurbesluit. Daarmee werd geen enkel HV-lid gedikteerd om de vredesdemonstratie bij de wonen.

Aan de eigen verantwoordelijkheid van elk HV-lid is in de soms niet al te frisse verwickelingen in het HV rondom de kernwapenproblematiek nooit getornd. Anders zouden niet minder dan 16.000 leden zeer verontrust zijn.

Hes van Huizen c.s.

Verontrusting 13

Mijn vrouw, H. van Straten-Coopman, en ik stellen ons volkomen achter het streven van het Humanistisch Vredesberaad. Dit komt primair voort uit de gedachte, dat een groep humanisten zich eindelijk weer eens inzet voor een groots doel. Zonder enige kritiek te willen of te kunnen hebben op de doeleinden van de humanistische geestelijke verzorging hebben wij toch wel lang het gevoel, dat men daarmee toch wel erg aan de buitenzijden van de problemen van deze tijd zat te knabbelen. Nogmaals: ook deze geestelijke verzorging kan nodig zijn, maar vrijwel zeker spruiten vele persoonlijke moeilijkheden voort uit de grote bedreigingen van deze tijd. Ons verwondert het zeer, dat een groepje humanisten – die dan hun, die zich inzetten voor een vreedzame(r) wereld, verwijten dat zij zich op politiek terrein gaan begeven – zich van het HV heeft afgescheiden. Ons komt het voor dat juist zij – de „VVD-ers“ – zich in het bijzonder naar

hun politieke standpunt richten.

Wij hebben de stellige overtuiging dat actie(s) voor een wereld waarin niet het geweld als doorslaggevend factor heerst, echte vrijheid kan garanderen, dus juist voor liberalen – die zich zeggen in te zetten voor vrijheid in de ruimste zin van het woord – aantrekkelijk zou (den) zijn. Het moet ons van het hart dat als er één groepje binnen het HV is, dat altijd weer zijn politieke overtuiging heeft getracht aan de andere leden op te dringen, het juiste de VVD-ers waren; wij spreken uit een ervaring van bijna 36 jaar. We zijn namelijk lid van het HV vanaf zijn oprichting in 1946, en we hebben beiden verscheidene functies daarin vervuld. Voorbeeld: ik ben drie jaar voorzitter van de gemeenschap Utrecht geweest en meer dan tien jaar redaktiesekretaris van (toen nog) „Mens en Wereld”. Mijn vrouw en ik sluiten ons graag aan bij jullie groepering binnen het HV. Wij wensen jullie veel succes bij jullie streven en acties.

J. van Straten (Utrecht)

Verontrusting 14

(...)

Van essentieel belang is juist de denkfout die Bert Hubert en andere „liberalen” maken. Hij onderkent dat het merendeel van de leden van het Humanistisch Verbond politiek kiezen voor PSP, PvdA en D'66. Met dit laatste kan ik instemmen. Met betrekking tot de kernbepauningsproblematiek echter is er wat politieke opvattingen betreft binnen de PvdA nogal wat meningsverschil. Om over het verschil tussen PSP en D'66 maar te zwijgen. Het enige wat bovengenoemde politieke partijen in deze bindt, is dat ze zich niet botweg opstellen achter de politiek van de huidige Amerikaanse regering die de vrede in W-Europa bedreigt. (...) Tot slot stelt Bert Hubert in zijn brief dat hij zijn humanist-zijn buiten de organisatie zal moeten beleven. Naar zijn mening zal ondermeer door zijn heengaan het HV afslanken met als konsekwenties minder invloed en minder mogelijkheden. Welk een onderschatting van de overige leden van het HV! Of is hier de wens de (rancuneuze) vader der gedachte? Wat heet tolerant zijn?

Rob Reijenga (Vlaardingen)

(Ingekort door redaktie).

Verontrusting nr. 15

Ik protesteer met kracht tegen de onverdraagzame opstelling van de Verbondsraad tegenover een lid, wiens enige fout is dat hij een andere mening heeft... Deze onverdraagzaamheid is volkomen in strijd met de beginselen van het humanisme: vrijheid, tolerantie, respekt voor de overtuiging van anderen. Ik heb in mijn lange verenigingsleven nog nooit een dergelijk staaltje van intolerantie meegemaakt en dat overkomt me nu, uitgerekend in het Humanistisch Verbond: het is ongelooflijk... Wij zijn lid van het HV omdat onze levens- en wereldbeschouwing humanistisch is. Welke weg wij in het leven gaan, welke beslissingen wij persoonlijk nemen, gaat het HV niet aan: dat is onze zaak. Dus óók onze politieke keuze en ons

standpunt betreffende de bewapening dat zo nauw met de politieke keuze verbonden is. Gezien het feit dat wij niet van één en dezelfde partij lid zijn, staat het wel vast dat ons standpunt t.o.v. de bewapening verschillend is.

Alléén de CPN en de PSP spreken zich uit voor eenzijdige ontwapening: dit standpunt wordt ook ingenomen door het kongres en de Verbondsraad. Zonder twijfel is het merendeel der leden het daarmee niet eens; het is de opvatting van een naar verhouding kleine groep aktieve leden. Niettemin eisen Verbondsraad en kongres dat hun mening door het hoofdbestuur aanvaard wordt als „het humanistische standpunt”...

Door de Verbondsraad is een motie opgesteld die, als aan het verzoek gehoor zou worden gegeven, zou betekenen dat het hoofdbestuur ondergeschikt zou zijn aan de Verbondsraad... Tja...

Humanisten, die geen andere mening dulden, vredesvrienden die hun eigen huis kapot maken en straks door hun geestdrijverij óók verdeeldheid zaaien in de nieuwe vredesbeweging...: het is wél fraai!!

H. E. Kries-Bunk (Enkhuizen)

Naschrift: *Er is in de democratische vereniging die het Humanistisch Verbond is meer dan anderhalf jaar in de basis van de vereniging (de gemeenschappen), en niet in de laatste plaats via de „Humanist” uitputtend gediskussieerd over het standpunt inzake de bewapeningswedloop. Dit resulteerde in een zeer gedegen verklaring die werd aangenomen door de Verbondsraad, waarin vertegenwoordigers van gemeenschappen, gewesten en leden voorgedragen door het hoofdbestuur zitting hebben. Het laatste kongres nam met overgrote meerderheid een kernwapenmotie aan. Stemgerechtigden op het kongres worden door de gemeenschappen afgevaardigd. Men mag daarom zonder al te veel twijfel aannemen dat het merendeel van de leden het hier wél mee eens is, en bepaald niet alleen de opvatting van een kleine groep aktieve leden wordt weerspiegeld.*

Hes van Huizen

Verontrusting 16

Geen debat maar bezinning over kernwapens

Opvallend die hardnekkigheid waarmee Hubert, Mazure c.s. hun politieke stellingname i.v.b. met kernwapens blijven uitdragen binnen ons Verbond. Zelfs „dreigt” Mazure met het oprichten van een: Algemeen Humanistisch Trefpunt!

Wij humanisten uit en in het Humanistisch Vredesberaad staan geen bepaalde politieke keuze voor. Dat is iets voor een ieder van ons afzonderlijk. In de loop der eeuwen hebben humanisten zich altijd verzet tegen diegenen, die: „het doel heiligt de middelen” in hun vaandel schreven. In dit geval zijn dat de atoomwapens als middel en het min of meer handhaven van de status quo het doel. Wat ons nu als humanisten het

meest verontrust bij het in huis halen en dus eventueel gebruiken van dit wapentuig is dat de kans op het beëindigen van het leven op aarde van mens, dier en plant bewust aanvaard wordt als een tolerabel risico. En dat is in de meest fundamentele tegenstelling met de humanistische ethiek door de eeuwen heen.

Onze ethiek berust immers op ons gevoel van onze verantwoordelijkheid voor onze medemens en de verdraagzaamheid van andermans wijze van leven. Nogmaals van leven. Verdraagzaamheid kent ook zijn grenzen. Waar blijven we als anderen dreigen eventueel de hele zaak maar op te blazen? Zeggen we dan: Ja dat is dan jammer? Zeggen we dan: als jullie, atoomwapendragers dat echt menen, dan zullen wij uit ons beginsel van verdraagzaamheid samen met onze kinderen en onze kleinkinderen gehoorzaam ons lot afwachten? Kom nou!

Het is een misvatting, misschien zelfs misleiding om te verwijten politieke doeleinden na te streven. Integendeel! Het zou de dames en heren politici siere niet hun belangen en belangetjes van dit moment na te jagen, maar rekening te houden met het tijdelijke van politieke tegenstellingen. Wat zullen die nog betekenen over 50 of 100 jaar? Heus dan zijn er wel weer andere controverses dan die ons nu, als zo bijzonder, aangepaard worden. Van één ding ben ik overtuigd en dat is, dat onze beginselen: eerbied voor menselijke waardigheid en medemenselijkheid – als de mensheid dan tenminste nog bestaat – tegen die tijd nog recht overeind zullen staan. Wij laten ons niet door politieke intriganten van onze innerlijke waardeoordelen afbrengen. Wij blijven humanisten en dus lid van ons Verbond. Hoogstens zou men ons kunnen verwijten, dat wij politici er nog eens aan herinneren, dat zij ook een geweten hebben; dat wij argumenten aanreiken om hun onaanvaardbaar uit te spreken t.o.v. atoombewapening. Tenslotte zijn het ook maar gewone mensen, die wij opgezadeld hebben met wat meer verantwoordelijkheid. En daar mag best eens aan herinnerd worden. Als men dat van ons politiek wil noemen? O.K.! Maar wij willen niet door politici e.a. gemanoeuvreed worden in de hoek van die zachte eieren, die goed bedoelende suffers die door propaganda van elders wat domme bakerpraatjes houden, die menen, dat stomme vredesmarsen wat uitmaken, die hun mond moeten houden over dingen waar ze geen „verstand” van hebben.

Wij blijven echter onze essentiële menselijke waarden van groter belang achten dan wat dan ook. En laten ons daar niet vanaf brengen door mensen uit onze eigen gelederen, die zondig hun politiek binnen ons Verbond willen brengen.

Het is mij een raadsel, dat er mensen zijn, die zich nog humanist noemen én bereid zijn eventueel het menselijk bestaan op het spel te zetten. Sommigen zien dat kennelijk in en bedanken! P.S. Zou het toeval zijn, dat in de Verenigde Staten humanisten momenteel zo in het verdomhoekje zitten?

Th. Rinke de Wit ('s Gravenhage)

KAMERLEDEN: AMBTSGEBED AFSCHAFFEN

Drie Tweede-Kamerleden van de PvdA vinden, dat het ambtsgebed in gemeenteraden en provinciale staten moet worden afgeschaft. Uit schriftelijke vragen aan minister Van Thijn (binnenlandse zaken) blijkt, dat zij het ambtsgebed niet vinden passen in het Nederlandse staatsbestel. De drie socialisten vragen minister Van Thijn zijn opvattingen over het ambtsgebed ter kennis te brengen van de provinciale en gemeentebesturen.

De PvdA-kamerleden – de heren Stoffelen, Roethof en Van Ooyen, resp. hervormd, humanist en r.k. – hebben de kwestie van het ambtsgebed opnieuw onder de aandacht van de minister van binnenlandse zaken gebracht n.a.v. een artikel van Frits van Vught in het blad *Ars Aequi*. Daarin komt de schrijver, medewerker aan de Katholieke Hogeschool Tilburg tot de konklusie, dat het ambtsgebed in strijd is met ons staatsrechtelijk systeem, met de feitelijke maatschappelijke orde, met de verdraagzaamheid en met de Verdragen van Rome en New York. Artikelen in reglementen van orde van gemeenteraden en provinciale staten waarin een ambtsgebed geregeld is, zouden naar de mening van Van Vught daarom door de Kroon vernietigd behoren te worden. Een van de argumenten van Van Vught tegen het ambtsgebed is dat het in strijd zou zijn met de gebedsgedachte zelf. „Het gebed is een persoonlijke relatie tussen de mens en zijn God. Ook al zouden alle raads- en statenleden hetzelfde geloof aanhangen, wat gezien de richtingenstrijd alleen al ondenkbaar is, dan nog is zo'n college geen instituut om te bidden. Dat kunnen alleen haar leden. En die leden zijn er om de gemeente of de provincie te besturen. De grondslag van hun lidmaatschap is niet religieus van aard, maar gebaseerd op de Kieswet en de kiezersgunst.” Van Vught noemt een juist alternatief voor het ambtsgebed het enige ogenblikken stilte in acht nemen, bij het begin van de vergadering, waardoor ieder zijn taak kan overpeinzen, en de mogelijkheid tot stil gebed behouden blijft. Want, aldus Van Vught, „het getuigt van hoogmoed en onfatsoen om mede-kollegeleden te konfronteren met iets dat tegen hun geweten indruist.” (HvH)

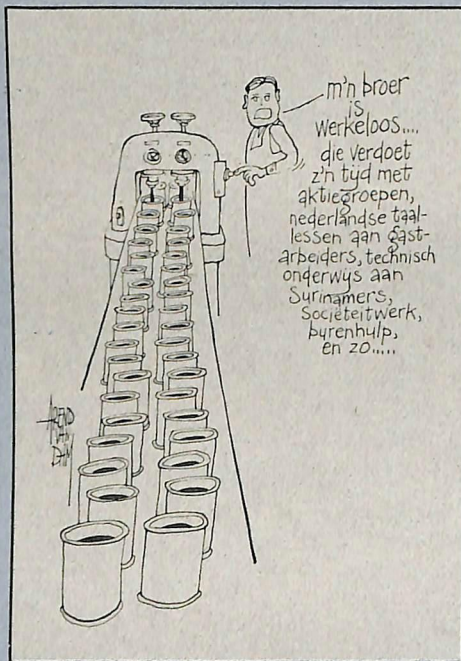
DARWIN WINT APENPROCES II

De talrijke, hecht georganiseerde en luidruchtige fundamentalistisch religieuze groeperingen in de VS, die zich schaar-

den onder de paraplu van de „Moral Majority” van TV-dominee Jerry Fallwell, beginnen op tegenstand te stuiten. Ruim twee jaar lang hebben deze groeperingen vrijwel ongestoord ten strijde kunnen trekken tegen „alles wat tegen het gezin, het vaderland en God” werd geacht.

De akties van dit Amerikaanse „ethische reveil” richten zich vooral op het openbare onderwijs waarbij aanvankelijk vooral bepaalde schoolboeken, de seksuele voorlichting, open klaslokalen en de anti-autoritaire benadering het moesten ontgelden. Allengs werd het belangrijkste doelwit in de schoolstrijd de „verderfelijke tolerantie van het wereldse humanisme” in het algemeen en de evolutieleer van Darwin in het bijzonder.

En tegen dit laatste zijn sommige leerkrachten, gesteund door burgerrechten bewegingen en het overgrote deel van de Amerikaanse academie, in het geweer gekomen. In Arkansas zijn leerkrachten in het openbare onderwijs een proces begonnen tegen een in die staat aangenomen wet, die naast de evolutietheorie ook het onderrecht in de scheppingstheorie verplicht.

In de rechtszaak, die bekendheid verwierf als „het apen-proces”, stellen de leerkrachten dat het onmogelijk is de wet te gehoorzamen omdat de scheppings-theorie niet los kan worden gezien van godsdienstige opvattingen. En godsdienst mag op staatsscholen niet worden onderwezen sinds het Amerikaanse Hooggerechtshof dat in 1963 als zijnde „ongrondwettelijk” verbod.

5 januari heeft de rechter uitspraak gedaan: hij wijst de scheppingswet af. Religieus rechts gaat nu in hoger beroep. (HvH)

VERBOND OP RTV

radio

NA VIJVEN EN ZESSEN
elke dinsdag 18.30-19.00 uur op Hilversum 2

WAT VINDT U?

24 januari 1982, 9.30-10.00 uur, Hilversum 2

Er gaat geen dag voorbij of de meningen van het Nederlandse volk worden gepeild, opgeteld, afgetrokken. Verbazingwekkend, hoeveel meningen mensen kunnen hebben. Hoe komen ze eraan? Wat is een eigen mening eigenlijk?

WAT VINDT U? (2)

31 januari 1982, 9.30-10.00 uur, Hilversum 2

televisie

VIJF MINUTEN BEDENKTIJD
elke zondagavond 20.40-20.45 uur op Nederland 1.

BUNSCHOTEN DISKRIMINEERT BUITEN- KERKELIJKE

Het Humanistisch Verbond dringt in een brief aan minister Van der Louw van CRM aan op stappen, omdat b en w van Bunschoten in strijd handelen met de grondwet door uitsluitend subsidie te verlenen aan die verenigingen en welzijnsinstellingen, wier „aktiviteiten niet in strijd zijn met gods woord”. Jippe Hoekstra, voorzitter van de PvdA/PPR-fractie van de Utrechtse Staten konkludeert in een artikel in het Utrechts Nieuwsblad over deze zaak: „Wat mij in de zaak het meest steekt, is dit: In een samenleving als de onze (rijk geschakeerd en zeer gevarieerd) mag een meerderheid zijn opvattingen over hoe de samenleving ingericht moet worden, niet de minderheid dwingend opleggen. En uit de praktijk van de Staten van Utrecht weet ik dat daar ook rekening mee wordt gehouden. Tolerantie en begrip voor bijvoorbeeld de opvattingen van de kleine christelijke partijen als GPV en SGP. Zodra echter deze groeperingen zelf in een gemeenteraad als Bunschoten de meerderheid bezitten, is er geen sprake meer van begrip en tolerantie voor andersdenkenden.”

ORIËNTATIE